Náučný chodník Lakšárska Nová Ves – Tomky

Kraj:	Trnavský
Okres:	Senica
Geomorfologická jednotka:	Borská nížina
Geologická jednotka:	neogénna panva
Chránené územia:	Chránená krajinná oblasť Záhorie a národná prírodná rezervácia Červený rybník
Prístup:	bus Lakšárska Nová Ves
Východisko:	Lakšárska Nová Ves, obecný úrad
Trasa:	Lakšárska Nová Ves – národná prírodná rezervácia Červený rybník – horáreň Lásek – Tomky
Dĺžka, prevýšenie:	11 km, prevýšenie 30 m
Čas prechodu:	4 h
Počet zastávok:	9
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, kultúrno-historické

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Chodník na začiatku a na konci vedie súbežne s modrou turistickou značkou a je prepojený aj so zelenou značkou.

Rok otvorenia: 1996

Garant: Obecný úrad Lakšárska Nová Ves, Lakšárska Nová Ves 90, 908 76 Lakšárska Nová Ves

Aktuálny stav: Náučný chodník je v pomerne dobrom stave, avšak niektoré panely sú mierne poškodené.

Poznámky: (1) Veľká časť trasy náučného chodníka prechádza monotónnymi borovicovými lesmi. (2) Na zastávke 7 trasy náučného chodníka na turistickom rázcestí Z × M Lásek, poľovnícka chata sa pripája, resp. končí náučný chodník Gazárka – Lásek, prichádzajúci od Šaštína-Stráží.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný na terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Lakšárska Nová Ves. Obec v severnej časti Borskej nížiny na juhozápad od Senice v rozvodnej polohe medzi Lakšárskym potokom, Šaštínskym potokom, Hrabovcom a Zelenáčikom od severu ohraničená donedávna sa premiestňujúcou pieskovou dunou. Prvýkrát sa spomína v listine z roku 1392, ktorou sa stala spolu s inými územiami a hradmi na Záhorí majetkom Stibora zo Stiboríc, neskôr patrila panstvu Ostrý Kameň. Dnešný názov sa vyvinul skomolením maďarského základu slova v jej predchádzajúcich názvoch (Allaxar, Laxar Nowa Wes, Laksárújfalu, Laksar-Neudorf), vyjadrujúceho močiar. Mokrade sa dodnes vyskytujú aj v okolí obce (Zelienka, Červený rybník, Jasenácke, Lakšárske jazero...) v rámci borovicových porastov na viatych pieskoch; mnohé sú vyhlásené za chránené územia. Historicko-kultúrnou pamiatkou a súčasne dominantou obce i jej širšieho okolia je rímskokatolícky barokový kostol sv. Vavrinca diakona z roku 1730, vybudovaný – spolu s obcou – na vyzdvihnutej kryhe neogénneho podložia (254 m n. m.). Dodnes okolo neho stojí obranný múr so štrbinovými strieľňami, ktorý obklopoval pôvodný menší kostol z roku 1618. Miestnou časťou obce je 2 km východne ležiaci Mikulášov, bývalý majer v grófskych lesoch, do roku 1967 samostatná obec.

Bor. Centrálna geomorfologická časť osobitej Borskej nížiny zhruba medzi Lozornom, Veľkými Levármi, Šaštínom-Strážami a Cerovou, budovaná najmä štvrtohornými naviatymi pieskami vo forme pokrovov či dún, ktorej dali názov borovicové lesy. Hospodárska činnosť človeka (kultivovanie a odvodňovanie pôdy, no predovšetkým rúbanie lesov) mali za následok obnovenie pohybu piesku. Na zabránenie prirodzeného premiestňovania piesku vetrom tu už za panovania Márie Terézie vysadili borovicové lesy, čoho dôsledkom je Borská nížina najviac zalesnenou nížinou na Slovensku. Podrast v borovicových lesoch tvoria suchomilné machy a trávy s hojným výskytom húb. K pôvodným porastom sa najväčšmi približujú ostrovy zmiešaných borovicovo-dubových lesov s podrastom tráv a bylín. Lokálne v medzidunových zníženinách sa v miestach, kde sa k povrchu blíži alebo vystupuje nadeň nepriepustné geologické podložie (neogénne íly, ílovce, pieskovce, vápence), nachádzajú močiarne územia, niekde aj s trvalými prirodzenými jazerami, so špecifickou mokraďovou vegetáciou a živočíšstvom. Severná časť Boru je jedným z dvoch areálov Chránenej krajinnej oblasti Záhorie. Väčšiu – južnú a východnú – časť Boru zaberá verejnosti zväčša neprístupné územie Vojenského obvodu Záhorie.

Národná prírodná rezervácia Červený rybník. Chránené územie v severnej časti Borskej nížiny západne od Lakšárskej Novej Vsi vyhlásené v roku 1966 na ochranu zachovaného, vedecky vysoko

hodnotného a vodohospodársky významného prírodného územia – slatinného rašeliniska s prírodným jazierkom a rozsiahlymi pôvodnými porastami jelše lepkavej (*Alnus glutinosa*) so spoločenstvami rašelinníkov (*Sphagnum*), vlhkomilných a vodných rastlín s viacerými vzácnymi druhmi. S obdobným predmetom ochrany bola severozápadne od Lakšárskej Novej Vsi v roku 1980 vyhlásená **národná prírodná rezervácia Zelienka**. Obe rezervácie sú zároveň rovnomennými územiami európskeho významu (súčasti sústavy Natura 2000).

Tomky. Najväčšia z viacerých osád, roztrúsených medzi jednotlivými obcami v severozápadnej časti Boru, ktorých obyvatelia sa živili chovom oviec, ošípaných, pasením dobytka či obrábaním panskej pôdy, juhovýchodne od Borského Svätého Jura, ktorého je miestnou časťou. Severne od pôvodnej osady, ležiacej v pahorkatinnej mozaikovitej lesno-lúčno-poľnej krajine, vznikla okolo dvoch vodných nádrží Horná Studená voda a Dolná Studená voda na potoku Studená voda pod jeho sútokom s potokom Tomky v borovicovom lese rekreačná chatová osada.

Chránená krajinná oblasť (CHKO) Záhorie. Je prvou nížinnou chránenou krajinnou oblasťou na Slovensku. Zriadená bola v rámci Borskej nížiny v roku 1988 v dvoch samostatných areáloch, z ktorých každý má celkom odlišné prírodné podmienky. Jej západná časť pozdĺž rieky Moravy medzi Devínskym Jazerom – lokalitou západne od Stupavy – a tokom Myjavy nad ústím juhozápadne od Kútov predstavuje krajinu formovanú veľkou riekou so širokou nivou, agradačným valom a riečnymi terasami (len v oblasti medzi obcami Láb a Jakubov v tejto časti CHKO na pririečnu krajinu nadväzuje neveľké územie s viatymi pieskami a borovicovými lesmi). Zaplavované lúky na nive Moravy so zachovalou pestrou kvetenou nemajú na Slovensku svojim rozsahom obdobu. Lúky striedajú lužné lesy s drevinovým zložením blízkym pôvodným lesom. V území sú riečne ramená či ich zvyšky (jazerá) a mokrade, ktorých rozsah kolíše v priebehu roka podľa výšky hladiny Moravy. Bohaté biotopy hostia rozmanité rastlinné a živočíšne druhy najmä viazané na vodu. Raritou sú porasty plamienka celistvolistého (*Clematis integrifolia*) s plochou aj niekoľko km^2. Druhá, severovýchodná, časť CHKO zaberá centrálnu časť Boru v západnom a severnom okolí Lakšárskej Novej Vsi, kde prevláda eolický reliéf s pieskovými valmi (dunami) a pokrovmi a zamočiarenými medzidunovými depresiami. To podmieňuje mozaikovitú vegetačnú pokrývku: pieskové výsušné substráty pokrývajú borovicové lesy a močiare medzi dunami svojrázne slatinné lesné či nelesné spoločenstvá s reliktnými druhmi z chladnejších klimatických dôb. Živočíšstvo tu reprezentujú hlavne teplo- a suchomilné druhy, napr. mravcolevy a dudky. Časť CHKO pozdĺž rieky Moravy je súčasťou plošne väčšieho chráneného vtáčieho územia Záhorské Pomoravie, na území oboch častí CHKO sú desiatky území európskeho významu (obe tieto kategórie tvoria sústavu Natura 2000). Bezprostredné okolie rieky Moravy (aj mimo územia CHKO) aj s priľahlými lužnými lesmi sú vyhlásené za medzinárodne významnú mokraď (ramsarskú lokalitu) Niva Moravy.

Názvy informačných panelov

1. Náučný chodník Lakšárska Nová Ves – Tomky
2. Pod Závrštím
3. NPR Červený rybník
4. Mokrade
5. Lúka
6. Dolné Valy a Horné Valy
7. Rybník
8. Horáreň Lásek
9. ?
10. Tomky

Mapy.cz